

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньо-професійною програмою
«Міжнародні економічні відносини»

на тему: **«Удосконалення залучення прямих іноземних інвестицій до
Одеського регіону»**

Виконавець:

студентка факультету міжнародної економіки
Постова Наталія Андріївна

_____
/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор
Козак Юрій Георгійович

_____
/підпис/

ОДЕСА – 2018

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Однією з основних тенденцій сучасного етапу світового господарського розвитку стала економічна регіоналізація з істотною диференціацією регіонів за своїм природним, ресурсним, трудовим потенціалом і, відповідно, господарською спеціалізацією та рівнем соціально-економічного розвитку. За таких умов регіони характеризуються більшою або меншою привабливістю для ведення міжнародного бізнесу, тому кожному з них притаманні специфічні особливості у налагодженні економічних взаємовідносин із зовнішнім середовищем. Особливу роль у розвитку такого співробітництва відіграють іноземні інвестиції. Проблема залучення інвестицій стоїть перед безліччю країн та регіонів, для Одеського регіону вона теж актуальна. Так як в регіоні не вистачає власних ресурсів, насамперед фінансових, необхідно залучати саме іноземні інвестиції. Вони допомагають внутрішньому економічному розвитку, а також відновленню національної економіки.

Мета дослідження. Виходячи з актуальності дослідження, метою даної кваліфікаційної роботи є розробка теоретичних та практичних засад соціально-економічного розвитку Одеського регіону на основі активізації процесу залучення прямих іноземних інвестицій.

Завдання дослідження:

- розглянути економічний зміст та характерні особливості прямих іноземних інвестицій;
- розглянути умови, що впливають на залучення прямих іноземних інвестицій в регіон;
- розглянути методи оцінки прямих іноземних інвестицій як чинника економічного розвитку регіону;
- проаналізувати сучасний стан та динаміку прямих іноземних інвестицій в Одеському регіоні;
- проаналізувати проблеми прямого іноземного інвестування у економічний розвиток Одеського регіону;
- проаналізувати економічні показники прямого іноземного інвестування та їх вплив на розвиток Одеського регіону;
- здійснити прогноз та покращення показників прямого іноземного інвестування до Одеського регіону;
- розробити планування процесу залучення прямих іноземних інвестицій до Одеського регіону;
- удосконалити інформаційне забезпечення як чинник залучення прямих іноземних інвестицій в Одеський регіон.

Об'єктом дослідження є процес залучення та використання прямих іноземних інвестицій, їх вплив на соціально-економічний розвиток Одеського регіону.

Предметом дослідження виступає система організаційно-економічних заходів на регіональному рівні щодо створення сприятливих умов для залучення та ефективного використання прямих іноземних інвестицій в Одеському регіоні.

Методи дослідження. У кваліфікаційній роботі використано загальнонаукові та конкретно-наукові методи, а саме методи аналізу та синтезу, порівняння, статистичний аналіз, логічного та емпіричного пізнання, прогнозування (екстраполяції), методи економетричного аналізу (кореляційно-регресійного аналізу), застосовано системний підхід при викладенні матеріалу, що дало змогу розв'язати поставлені завдання.

Інформаційною основою В основу дослідження було покладено наукові положення сучасної економічної теорії, праці вітчизняних та зарубіжних вчених в галузі прямого іноземного інвестування, статистична інформація, нормативні та законодавчі документи щодо іноземного інвестування.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань) та 5-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 87 сторінки. Основний зміст викладено на 81 сторінках. Робота містить 4 таблиці, 6 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 3 статті: Постова Н.А. Методичні підходи до оцінки прямого іноземного інвестування в регіони України. Ювілейний Збірник наукових робіт за підсумками студентської наукової конференції минуле, сучасне, майбутнє присвячений 50-річчю Факультету міжнародної економіки. Випуск 8, Том 1. (Одеса: Атлант, 2018. – 358с. – С. 143); Постова Н.А. Сучасний стан та перспективи прямого іноземного інвестування до Одеського регіону. Глобальні та регіональні аспекти інноваційного розвитку економіки: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (Одеса, 23 березня 2018 р.). – Одеса: ОНЕУ, 2017. – 168 с. – С. 74.; Постова Н.А. Стратегічні орієнтири підвищення інвестиційної привабливості Одеської області. Проблеми розвитку малих відкритих економік: матеріали виступів Всеукраїнського форуму з проблем міжнародних економічних відносин (в онлайн форматі) (18 квітня 2018 року). – Житомир : ЖДТУ, 2018. – 348 с. – С. 320. (Електронне видання)

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретико-методичні основи дослідження прямих іноземних інвестицій»** розглянуто теоретичні аспекти дослідження прямих іноземних інвестицій, умови та характерні особливості прямих іноземних інвестицій в економіку регіону на сучасному етапі світового економічного розвитку, методи оцінки прямих іноземних інвестицій як чинника економічного розвитку.

У другому розділі «*Аналіз прямих іноземних інвестицій в економіці Одеського регіону*» проаналізовано сучасний стан прямих іноземних інвестицій у економічному розвитку Одеського регіону, проведено аналіз проблем прямого іноземного інвестування у регіоні, зроблено аналіз економічних показників прямого іноземного інвестування у економічному розвитку Одеського регіону.

У третьому розділі «*Удосконалення залучення прямих іноземних інвестицій до Одеського регіону*» заходи із покращення показників прямого іноземного інвестування Одеського регіону, запропоновані стратегії по залученню прямих іноземних інвестицій та заходи із активізації інформаційного забезпечення у контексті залучення іноземних інвестицій.

ВИСНОВКИ

У результаті аналізу широкого спектра теоретичних та аналітичних джерел щодо проблеми ПІІ до Одеського регіону та визначення напрямків щодо удосконалення залучення ПІІ зробимо такі висновки:

1. "ПІІ" - це сукупність грошових коштів або активів, які вкладаються в об'єкти підприємницької діяльності іноземними інвесторами, з метою отримання прибутку, а також для підвищення економічного, соціального, інноваційного та іншого стану підприємства або країни в цілому.
2. Згідно законодавства України інвестиції можуть вкладатися у вигляді валюти, майна, цінних паперів, прав інтелектуальної власності та інших цінностей відповідно до законодавства. Були визначені переваги та недоліки ПІІ та не зважаючи на недоліки, більшість країн-реципієнтів все-таки дійшли висновку про домінування їхнього позитивного ефекту.
3. На приплив або відтік ПІІ впливає ряд чинників таких, як політичні, економічні, соціальні, правові, екологічні, географічні та інші чинники.
4. Найбільший приток інвестицій в основний капітал надходить від власних коштів підприємств та організацій. Розглянувши динаміку ПІІ в регіон, видно що обсяг зменшується за останні 4 роки та 2017 році склав 1363,2 млн. дол. США. Основні країни-інвестори ПІІ в Одеський регіон це Кіпр, Сінгапур, Велика Британія, Нідерланди. Серед видів економічної діяльності Одеської області за даними 2017 року більш інвестицій спрямовуються у такі сфери, як транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність, державне управління й оборона, обов'язкове соціальне страхування, сільське, лісове та рибне господарство, промисловість та будівництво.
5. Одеський регіон займає 4 місце та відповідає високому рівню інеВ.
6. Проблеми ПІІ у економічний розвиток Одеського регіону за основними складовими та однією з головних причин, як зазначалося є недосконале законодавство. Іншими проблемами є некомпактна територія, обмеженість мінерально-сировинної бази, незадовільний стан транспортної інфраструктури, напружена екологічна ситуація, міграційний відтік працездатного населення,

нерозвинутий інформаційний простір, незадовільний стан водопостачання та каналізаційного господарства, напружена політична ситуація, несприятливий імідж регіону та інші.

7. За двома напрямками було здійснено дослідження взаємовпливу ПІІ та соціально-економічного розвитку регіону: вплив ПІІ на соціально-економічний розвиток регіону та вплив факторів соціально-економічного розвитку регіону на процес залучення ПІІ. За результатами аналізу видно, що завдяки збільшенню інвестицій в регіон, ВРП, експорт товарів та реалізованій промисловій продукції буде збільшуватись. Але зі зростанням числа осіб, що навчаються у ВНЗ Одеського регіону буде знижуватись. При зростанні частки ПІІ у ВРП регіону буде зменшуватись кількість зайнятого населення. Це може обумовлюватись модернізацією та технічним прогресом. Аналізуючи вплив факторів соціально-економічного розвитку Одеського регіону, щодо процесу залучення ПІІ, майже за всіма факторами зв'язок обернений, що пояснюється загальною економічною та політичною ситуацією в регіоні.

8. Обсяг ПІІ в Одеський регіон у 2018-2019 рр. збільшиться порівняно з 2017 роком, це можна побачити за допомогою прогнозу та лінії тренду. Але ці обсяги не значні та займають малу частку порівняно з іншими джерелами фінансування. Тому були запропоновані заходи щодо вдосконалення інвестиційного клімату: сприяти просуванню продукції місцевих підприємств-виробників та постачальників послуг на нові перспективні ринки ЄС, Азії, інших країн світу та поверненню на втрачені ринки збуту; співпрацювати з профільними асоціаціями і об'єднаннями щодо підвищення рівня експортного потенціалу підприємств-виробників та сільгоспвиробників регіону та активного просування виробленої продукції на зовнішні ринки; проводити роботи щодо залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги; сприяти орієнтації експорту товарів місцевих виробників на привабливі з точки зору конкурентоспроможності закордонні ринки збуту; залучати суб'єктів господарювання до участі у заходах з презентації економічного та інвестиційного потенціалу регіону в рамках міжнародних та національних виставково-ярмаркових заходів; сприяти організації та проведенню бізнес-форумів, ділових зустрічей, семінарів, круглих столів за участю представників ділових кіл зарубіжних країн спрямованих на поширення інформації щодо експортного потенціалу регіону; надати інформаційну підтримку підприємствам-експортерам в розширенні їхньої присутності на міжнародних торговельних ринках та в пошуку бізнес-партнерів за кордоном; супроводжувати і підтримувати в реалізації інвестиційних проектів, спрямованих на розбудову інженерно-транспортної, туристичної інфраструктури, агропромислового комплексу, енергоефективності та впровадження сучасних технологій; супроводжувати діяльність в рамках спільного Проекту Європейського Союзу та Програми розвитку ООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду», що фінансується Європейською Комісією в рамках програми технічної допомоги ЄС, що співфінансується і впроваджується Програмою розвитку ООН в Україні; сприяти організації та проведенню бізнес-форумів, ділових зустрічей, семінарів, круглих столів та інших іміджевих заходів з питань інвестиційної діяльності; сприяти державно-приватного діалогу з метою створення комфортного середовища для розвитку приватного сектора та економічного зростання; надати сприяння щодо реалізації інвестиційних проектів у рамках державно-приватного партнерства та

здійснення моніторингу стану їх реалізації; підтримувати іноземних та вітчизняних інвесторів в процесі підготовки та реалізації інвестиційних проектів, зокрема в частині надання методично-консультативної допомоги відповідно до законодавства України; надавати допомоги місцевим підприємствам в пошуку іноземних партнерів, нових ринків збуту; залучення коштів міжнародних фінансових організацій в інвестиційні проекти з розвитку регіону.

9. Для залучення іноземних інвестицій в Одеський регіон були визначені стратегічні цілі шляхом здійснення оперативних цілей через визначені завдання. Основні напрями серед них були: формування і розвиток конкурентоспроможного міста, зручного для бізнесу і привабливого для інвестицій; модернізація транспортної інфраструктури та перетворення міста у великий транспортно-логістичний центр; забезпечення комфортних умов проживання в місті, поліпшення якості житлово-комунальних послуг та дорожньо-транспортного забезпечення; формування і розвиток в місті конкурентоспроможного туристичного комплексу; розвиток сільських територій; формування конкурентоспроможного інтелектуального капіталу; поглиблення євроінтеграційних процесів.

10. Активізація транскордонного співробітництва є також перспективою залучення ПШ. Для того, щоб воно було ефективним необхідно здійснювати політику в цьому напрямі. Потрібно розвивати прикордонні території, а саме розбудовувати прикордонну інфраструктуру та впроваджувати проекти у сфери міжнародної співпраці.

11. Була приділена увага й інформаційному забезпеченню інвестиційної діяльності Одеського регіону. Розглянуто Агентство з питань інвестицій та розвитку, його основні функції та роль, а також сайт "INVESTMENT AGENCY", який був розроблений для цієї організації. Він є дуже важливим для залучення інвесторів, на ньому опубліковується інформація про регіон та проекти. Але він є недосконалим та потребує деяких виправлень таких, як: створити сайт на декількох основних мовах, це українська, англійська, німецька, французька, а також мова основних інвесторів Одеського регіону; інформацію повинно розташовувати більш локалічно та комфортно для перегляду; не вистачає опису про перспективні сфери, рекреаційні зони, інфраструктуру, агробізнес, заповідні зони та інші галузі, які потребують уваги та грошових вкладень; створити інформацію про кожний район Одеського регіону. Також було зазначено, що для інформаційного забезпечення необхідно розробляти форуми та компанії, що будуть представляти регіон на міжнародній арені. Як приклад, було взято форум "Investment promotion forum Odessa 5T".

АНОТАЦІЯ

Постова Н.А., «Удосконалення залучення прямих іноземних інвестицій до Одеського регіону»
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«міжнародні економічні відносини» за магістерською програмою «Зовнішньоекономічна
діяльність підприємств (організацій)»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес залучення та використання прямих іноземних інвестицій, їх вплив на соціальноекономічний розвиток Одеського регіону.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти дослідження прямих іноземних інвестицій, умови та характерні особливості прямих іноземних інвестицій в економіку регіону на сучасному етапі світового економічного розвитку, методи оцінки прямих іноземних інвестицій як чинника економічного розвитку.

Проаналізовано сучасний стан прямих іноземних інвестицій у економічному розвитку Одеського регіону, проведено аналіз проблем прямого іноземного інвестування у регіоні, зроблено аналіз економічних показників прямого іноземного інвестування у економічному розвитку Одеського регіону.

Запропоновано заходи із покращення показників прямого іноземного інвестування Одеського регіону, запропоновані стратегії по залученню прямих іноземних інвестицій та заходи із активізації інформаційного забезпечення у контексті залучення іноземних інвестицій.

Ключові слова: прями іноземні інвестиції, Одеський регіон, економічний розвиток, стратегування, інформаційне забезпечення інвестиційного процесу.

ANNOTATION

Postova N. «Improving the attraction of foreign direct investment to the Odessa region»
thesis for Master degree in specialty «International economic relations» under the program «Foreign
economic activity of enterprises (organizations)»,
Odessa National Economics University.
Odesa, 2018

Thesis consists of three chapters. Object of study is the process of attracting and using foreign direct investment, their impact on the socio-economic development of the Odessa region.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of the study of foreign direct investment, the factors and characteristics of direct foreign investment in the region's economy at the present stage of world economic development, methods for assessing foreign direct investment as a factor in economic development.

Author analysis the current state of direct foreign investments in the economic development of the Odessa region, analysis the problems of direct foreign investment in the region, also the economic indicators of direct foreign investment in the economic development of the Odessa region.

Proposed action for improving the indicators of direct foreign investment of the Odessa region, proposed strategies for attraction of foreign direct investment and measures to intensify information provision in the context of attracting foreign investment.

Keywords: direct foreign investments, Odessa region, economic development, strategy, information support of the investment process.